
DICHTERBIJ

Als je drinkt, kan ik van je houden

Gerard Lohuis

Als kleine jongen is hij thuis vrijgelaten om te doen en laten wat hij wil en tot 's avonds laat zwerft hij over straat. Acht jaar en jong streetwise. Van leren op school komt weinig terecht om de doodeenvoudige reden dat hij te vermoeid is om de gedachten erbij te houden. Als jongetje wordt hij door zijn vader af en toe meegenomen naar een aluminiumbedrijf en daar doet hij mee aan het zware werk. Zijn vader vindt dat er van het leren niets terecht komt en dan is het maar beter dat hij net als hij zelf de handen uit de mouwen steekt en aan de slag gaat. Het leren zit nu eenmaal niet in de familie. Zo is Alex een man van twaalf ambachten en dertien ongelukken geworden. In de bouw verricht hij het zware sjuouwwerk, als glazenwasser staat hij vele dagen op de ladder en alles van korte duur. Ruzie met een collega of baas is vaak de reden om er mee op te houden. Het is er niet beter op geworden toen de drugs hun intrede in zijn leven deden. Vast werk zit er niet meer in en hij schnabbelt alles bij elkaar om geld te 'verdienen' om drugs te kunnen kopen. De drugs hebben de plek van dagbesteding ingenomen. Zeventien jaar en meer van de zelfkant van het leven gezien dan een gemiddelde burger ooit zal doen. Mary Gauthier, zelf op vroege leeftijd van huis weggelopen beschrijft op treffende wijze in het lied I drink de sfeer bij Alex thuis in zijn jeugdijaren, wanneer ze vertelt dat vader schreeuwt, moeder huilt en zij zelf alleen maar drinkt: daddy yell, mama cry, I drink. Van lieverlee begint hij meer te drinken en het verdiende geld wordt geregeld opgedronken in de kroeg. Wanneer hij op z'n brommer naar huis rijdt, belandt hij menige keer in de sloot of haalt hij de bocht niet. Medelijden met zichzelf heeft hij niet en telkens is hij verbaasd dat hij er nog zo goed van af is gekomen. Het leven heeft zich op z'n gelaat afgetekend in diepe groeven en een donker getinte huid vanwege het buitenleven. Hij oogt veel ouder dan de kalenderleeftijd aangeeft.

Zij krijgt in haar gezin al vroeg te maken met familieleden die de handen niet thuis kunnen houden. Op school heeft ze op jonge leeftijd al vriendjes met wie ze dingen doet die ze pas vele jaren later zou moeten doen. Het is haar manier om dingen voor elkaar te krijgen. Voor extra geld of gewoon voor de aandacht. Hoewel ze goed kan leren, begint ze vanaf haar achtste te spijbelen en zijn de resultaten minimaal. Tot op een gegeven moment de jeugdbescherming over de vloer komt. Dan gaat het een tijdje goed totdat de drugs in haar leven komen. Veertien jaar oud en de leerplichtambtenaar ziet met lede ogen toe hoe ze een risicovol pad inslaat waar op het eind een bord "doodlopend" staat. Haar ouders hebben de greep verloren en uit nood gaat ze werken in een winkel zodat ze geen domme dingen doet. Maar deze gebeuren al zonder dat men om haar heen dat in de gaten heeft. Kleine diefstalletjes, drugs totdat ze tegen de lamp loopt. Maar dan heeft ze de smaak van dit leven al te pakken en wordt jeugdgevangenis afgewisseld met periodes waarin ze haar lichaam opnieuw gebruikt om aan geld te komen.

Jaren later treffen Alex en Mirna elkaar in de maatschappelijke opvang. Diverse opnames in ontwenningklinieken en kortdurende detenties later en beiden met een chronisch geldgebrek. Hun leven is op een dood spoor beland en omgaan met de verslaving en met elkaar is hun houvast. Ik spreek ze vandaag omdat ze besloten hebben met elkaar verder te gaan.

Ik moet denken aan de film waarin een prachtige vrouw met een alcoholist een relatie aangaat en hoopt dat hij door de relatie in staat is te stoppen met drinken. Het lukt hem een tijdje om de drank te laten staan en zij begint met het verstrijken van de tijd in hem te geloven. Tegen beter weten in. Dan gaat het echt mis. Hij begint te drinken en er is geen houden meer aan. Hij gaat zijn dood tegemoet en zij is boos op zichzelf dat ze toch van hem is gaan houden. Ze wilde hem zo graag anders zien maar vergat te kijken hoe hij werkelijk was. Toch blijft ze bij hem want de liefde heeft zijn eigen weg gekozen. Ook wanneer hij kotsend boven de wc hangt en de volgende fles aan de mond zet. Alex en Mirna herkennen in dit verhaal hun eigen leven maar zijn allebei dolgelukkig dat zo'n scenario hen niet zal overkomen. Ze hebben op dit moment geen behoefte om elkaar te veranderen. Ze willen van de straat af, blijven gebruiken en daarin laten ze elkaar niet in de steek.

Als ambassadeur heb je een afwijking nodig om welkom te zijn

Gerard Lohuis

Hij schuifelt regelmatig door de stad en kijkt met een argwanende blik rond alsof hij ieder moment onaangenaam verrast kan worden: iemand die nog iets van hem moet, iemand die hij in een beschonken toestand heeft uitgescholden en verhaal komt halen of gewoon iemand die op hem reageert omdat hij er bijzonder uit ziet. Het is niet zo zeer de kleding op zich maar de combinatie die hij aan heeft. De jas die afsteekt bij de te wijde broek, de blouse die niet kleurt bij de broek of een hoofddeksel dat opvallend uit de toon springt. Hij moet wel opvallen en juist dat is voor hem de aanleiding te denken dat mensen op hem letten. Wanneer je hem zou vragen of hij het zelf in de gaten heeft dat hij door zijn bijzondere wijze van kleden en door de manier waarop hij loerend om zich heen kijkt, de aandacht trekt, kan als antwoord een wedervraag verwachten. Waarom je hem dat vraagt of waarom hij dat zou moeten willen weten. Zijn achterdochtige reactie staat symbool voor de manier waarop hij de buitenwereld beoordeelt. Dat mensen iets van hem moeten terwijl hij liever met rust gelaten wordt.

Hij gaat het liefst om met mensen die hij zelf kan aanspreken en niet omgekeerd. Mensen die hem aanspreken of iets vragen, krijgen een schuchtere reactie waaruit duidelijk wordt dat je hem niet lastig moet vallen.

Bij hem thuis is het een puinhoop. Hij sleept van alles mee zijn woning in en heeft verschillende kamers waarin hij spullen opstapelt, zonder er ooit iets mee te doen. Zijn tuin is verwilderd. Of het moet zijn dat er iemand van de woningbouwvereniging langs is geweest en volgens afspraak zijn tuin heeft bijgewerkt. Door die tuin ben ik jaren geleden met hem in contact gekomen.

Buren klaagden over zijn verwilderde tuin en gaven tegelijkertijd aan dat ze hem ook bizar vonden. Al snel bleek dat hij met de hulpverlening niets van doen wilde hebben en dat er van alles over hem gezegd en gediagnosticeerd kon worden. "Hulpverleners bemoeien zich met m'n leven en ik heb aan mezelf al genoeg", was zijn afwijzende reactie die hij achter een gesloten deur gaf toen ik een poging ondernam om bij hem binnen te komen. Tot op de dag van vandaag ben ik er niet in geweest en ik heb niet de illusie er ooit in te komen. Met een buurman is de afspraak gemaakt dat er met de woningbouwvereniging wordt gebeld wanneer het te gek wordt, en hij heeft moeten accepteren dat er één keer per jaar een container voor de deur wordt neergezet om het overtollige materiaal af te voeren.

Dat gaat niet zonder protest want ze moeten niet denken dat ze over hem kunnen beslissen. Nee, voor de goede orde scheldt hij 'de opruimdienst de kont vol' en uiteindelijk zijn ze altijd blij dat hij hen toestaat de rommel op te ruimen. De tuin wordt in dezelfde aanpak meegenomen en zo is er voor de buurt een te tolereren situatie ontstaan. Mits ze mij mogen bellen wanneer ze zich zorgen maken. Er is met de burens overlegd om te kijken wat ze nodig hebben om met hem en met anderen, want er wonen meer bijzondere mensen in zijn wijk, te kunnen wonen. Inmiddels zijn de buurtbewoners trots op hun wijk omdat er zo veel mensen wonen die het op andere plaatsen in de stad niet redden omdat hun gedrag niet geaccepteerd wordt.

Vanmorgen kwam ik hem in de stad tegen en raakte met hem aan de praat toen ik enkele munten in de hoed gooide als waardering voor zijn gitaarspel. "Nu kan ik vanavond lekker een potje bier drinken als ik thuis ben". Natuurlijk wil ik weten hoe het thuis gaat en hij vertelt me vol trots dat hij op de beste plek in de stad woont. "Er komen soms mensen aan de deur die me in de gaten willen houden, maar die weet ik mooi buiten de deur te houden. Bij mij thuis geen big brother-gedoe, wat denkt de maatschappij wel!" Vervolgens hoor ik van hem hoe hij de woningbouw voor zijn karretje heeft gespannen. Hij belt ze af en toe op om te vragen zijn huis op orde te brengen en als dank maakt hij een potje koffie voor ze zodat hij ze de volgende keer weer mag bellen. Hij is trots op zichzelf dat hij het zo goed heeft geregeld. Ik geniet van zijn visie op deze gang van zaken en moet toegeven dat hij het beter voor elkaar heeft dan ik. Hierop meldt hij dat de buurt ook altijd een beroep op hem kan doen en dat hij door speciale kleding te dragen een soort ambassadeursfunctie want in het huis aan huisblad maakt hij altijd reclame voor zijn buurt. Dat doen andere buurtbewoners volgens hem onvoldoende. Het komt er op neer dat de buurt veel aan hem heeft te danken. Wederom moet ik toegeven dat hij het met zijn buurt, wat zeg ik, dat de buurt het met hem heeft getroffen. De buurt en hij, ze hebben elkaar nodig. En ik ben trots op een buurt die zo democratisch zijn eigen ambassadeur welkom heet.